

INDLEDNING

Dette nummers hovedartikler handler alle om grundlags- og metodeproblemer.

Nini Prætorius søger at vise, hvorfor det ikke er muligt for psykologien at besvare fundamentale spørgsmål (af filosofisk begrundelseskarakter) om vor erkendelses beskaffenhed eller korrekthed. Hermed vises tillige, at det af de samme grunde heller ikke er muligt ved en onto- eller fylogenetisk redegørelse for, hvorledes erkendelsen og bevidstheden opstår og udvikles, at begrunde hverken at eller hvorledes det går til, at vi har objektiv og korrekt viden. Der argumenteres for, at ethvert sådan begrundelsesforsøg uundgåeligt må begynde med at se bort fra fundamentale principper for at tale meningsfuldt og konsistent om erkendelse, bevidsthed, sprogbrug og virkelighed, – og at sådanne begrundelsesforsøg derfor nødvendigvis bliver inkonsistente og fører til absurditeter.

Benny Karpatschof indleder sin artikel med en videnskabsteoretisk analyse af psykologiens virksomhed og genstandsområde, idet psykologi som videnskabelig disciplin dels sættes i relation til psykologi som praktisk profession dels placeres i forhold til andre real-videnskaber. Dernæst fremsættes et forslag til teoretisk metode i psykologien, således at fagets kaleidoskopiske inventar af isolerede teorier rationelt placeres og sammenkædes gennem en overordnet netværksstruktur. Psykologiens empiriske metode opdeles derefter i en kvantitativ og en kvalitativ hovedgren. Den førstes anvendelsesområde afgrænses ud fra et serialitetskriterium, medens den anden primært bestemmes ud fra den personlighedspsykologiske case-metode.

Ud fra et hemeneutisk synspunkt analyserer Erik Schultz etologiens og den fænomenologiske københavnerskoles adfærdsstudier. Artiklen forfægter den opfattelse, at begge retninger hviler på samme fejlagtige ontologi, nemlig en lære der frakender det psykiske egentlig eksistens. Der argumenteres derpå for, at centrale begreber fra begge retninger meningsfuldt lader sig syntetisere på et alternativt ontologisk grundlag.

Søren Brier beskæftiger sig med den evolutionistiske tænkemådes betydning for den komparative psykologisk erkendelsesteoretiske og metodiske problemer. I fremlægningen af human-ethologiens projekt søger han at skelne mellem på den ene side den reduktionistiske ideologiseren, ethologismen, og på den anden side ethologiens rationelle kerne, den evolutionshistoriske forståelse af den menneskelige adfærds funktionalitet, en beskri-

velse, der ikke ser instinktbegrebet som automatisk blind driftsdeterminering, men som en bred *ramme* til forståelse af det biologiske grundlag for indlæring, følelser, tænkning, estetik, etik og udviklingspsykologi. Artiklen slutter med en videnskabsteoretisk analyse af problemerne med homolog og analog sammenligning af dyrs og menneskers adfærds oprindelse og funktion.

I Simo Skøppes artikel undersøges fremkomsten af det fænomen, som i dag kaldes neurose. Først behandles selve neurosebegrebets udvikling videnskabshistorisk, og dernæst påbegyndes en diskussion af de neurotiske symptomers socialhistoriske oprindelse.

Henrik Poulsen kommenterer nogle af artiklerne om virksomhedsbegrebet i *Psyke & Logos*, 1981 (1). Derudover udgør kommentaren en selvstændig artikel om psykologiens genstand som et historisk foranderligt fænomen og dermed om almenpsykologiens status. Med inddragelse af evolutionsteoretiske og etologiske forhold behandles genspejlingsteoriens sammenhæng med virksomhedsbegrebet. Freuds kliniske teori om seksualiteten anføres som en almenpsykologisk ramme for forholdet mellem det almene og det særlige. Der argumenteres endelig for, at psykologiens genstand bør bestemmes som kognition og ikke som virksomhed.

Til slut anmelder Hans Siggaard Jensen den nyligt udkomne disputats af Nini Prætorius: *Subjekt og objekt* (København: Taning & Appel, 1981).

Vort efterårsnummer i 1982 bliver et temanummer om begrebet refleksivitet ud fra en række psykologisk-filosofiske synspunkter. Redaktionen arrangerede i april måned et seminar om dette emne, og indlæggene herfra vil formentlig udgøre hovedparten af temanummeret.